

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci, rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobce **M. R.**, bytem T. 232/7, P. – P., zast. JUDr. Tomášem Čejnou, advokátem se sídlem v Přerově, Dr. Skaláka 10, proti žalovanému **Krajskému úřadu Olomouckého kraje**, odboru sociálních věcí, se sídlem Olomouci, Jeremenkova 40a, k žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 10. 2010, sp.zn. KÚOK/97281/2010/OSV-SP/7025, č. j. KUOK 102548/2010, ve věci odnětí příspěvku na živobytí,

t a k t o :

I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 10. 2010, č. j. KUOK 102548/2010, **se ruší** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

II. Žalobci se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

III. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.

IV. Ustanovenému zástupci advokátu JUDr. Tomáši Čejnovi se přiznává odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 1.920 Kč, která mu bude vyplacena k jeho rukám do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Krajského soudu v Ostravě.

O d ů v o d n ě n í :

Podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného, označeného v záhlaví. Tímto rozhodnutím bylo žalobci zamítnuto odvolání a

potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Přerova ze dne 30. 8. 2010, č.j. 70026/2010/PRR, kterým byl žalobci odejmut příspěvek na živobytí od 1. 7. 2010.

V žalobě namítal žalobce nezákonnost a částečnou nicotnost rozhodnutí a nezákonnost postupu, předcházejícího jeho vydání. Příspěvek na péči není podle zákona započítáván za duben a květen, zohlednit je třeba i to, že se na péči podílí více osob. Pozdě vyplacené částky nemohou být započteny k újmě účastníka řízení. Podle doplnění žaloby byl žalobci vyplacen za červen 2010 příspěvek na bydlení celkem 3.126 Kč (2.905 Kč a doplatek v srpnu na základě námitky 221 Kč). Spolu s náitkou oznámil žalobce správnímu orgánu, že obdržel doplatek příspěvku na péči zesnulé matce 16.000 Kč a na základě této skutečnosti odňal správní orgán žalobci příspěvek na živobytí od 1. 7. 2010. Žalobce nesouhlasil s názorem žalovaného, že podmínky § 7 odst. 2 písm. h) a odst. 5 zákona o životním a existenčním minimu, tj. že příspěvek na péči se do celkových sociálních a majetkových poměrů posuzované osoby nezapočítávají, se na žalobce nevztahují, protože takto může správní orgán činit pouze v době faktického poskytování pomoci, tyto prostředky jsou odvozeny od nároku jeho matky a byly to prostředky obdržené v rámci přechodu nároku na příspěvek na péči. Žalovaný posoudil přijetí částky 16.000 Kč nikoli jako příjem, ale jako změnu v majetkových poměrech žalobce a proto jej neposoudil jako osobu v hmotné nouzi. Podle žalobce je toto posouzení nesprávné. Zákon výslovně stanoví, že příspěvek na péči se do příjmů nezapočítává. Dovětek žalovaného, že příspěvek se nezapočítává pouze v době faktického poskytování této péče, nemá oporu v zákoně. Právě v době poskytování péče matce musel žalobce vynaložit mnohem vyšší finanční prostředky, než činil jí přiznaný příspěvek na péči. Právě proto žádala matka správní orgán o zvýšení tohoto příspěvku. Proto také musel žalobce požádat svého přítele V. P. o půjčku 16.000 Kč. Příspěvek na péči je určen k zajištění péče o nemocnou osobu ve dne v noci k zabezpečení běžného života a pečující osobě je takto kompenzován příjem z jinak možného výdělku. Matka žalobce zemřela ještě před vydáním rozhodnutí o navýšení příspěvku a žalobce doplatek příspěvku nabyt jako její nástupce ve správním řízení, i když byly splatné před její smrtí. Žalobce rovněž poukázal na rozpor mezi rozhodnutím žalovaného a odůvodněním tohoto rozhodnutí – tj. mezi odnětím příspěvku a nepřiznáním nároku za měsíc červenec 2010.

Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že trvá na zákonnosti svého postupu, protože správní orgán může v odůvodněných případech rozhodnout, že osoba není v hmotné nouzi, pokud jsou její majetkové poměry takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb. Nabyté prostředky ve výši 16.000 Kč takto žalobce mohl použít. S názorem žalovaného se ztotožnilo i Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci, přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s.ř.s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s.ř.s.), tedy ke dni 22. 10. 2010.

Ze správního spisu krajský soud zjistil, že dne 2. 8. 2010 žalobce založil do správního spisu poukázku, potvrzující výplatu 16.000 Kč žalobci Statutárním městem

Přerov, úmrtní list matky a do protokolu uvedl, že matka z důvodu hospitalizace nemohla zaplatit v červnu SIPO, které stále uhrazeno není. Žalobce vzal na vědomí, že bylo zahájeno řízení o odnětí příspěvku na živobytí, protože se změnily jeho majetkové poměry. Shora nadepsaným rozhodnutím správního orgánu I. stupně byl žalobci odejmut příspěvek na živobytí od 1. 7. 2010. Podle odůvodnění tohoto rozhodnutí žalobce neví, kdy převzal 16.000 Kč, ale jistě to bylo v červnu 2010. Podle zjištění správního orgánu se jednalo o příspěvek na péči za duben a květen 2010. Podle správního orgánu I. stupně došlo v červnu 2010 u žalobce vyplacením částky 16.000 Kč k takové změně sociálních a majetkových poměrů, která mu i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení umožnila uspokojování jeho výživy a ostatních základních osobních potřeb a toto zajištění lze na něm spravedlivě žádat.

V odvolání proti tomuto rozhodnutí uvedl žalobce, že vyplacená částka 16.000 Kč byl příspěvek na péči jeho matky za duben a květen 2010 a tato částka byla použita na tuto péči, protože důchod matky na to nestačil. Navíc si musel žalobce vzít půjčku, která musela být vrácena. K tomu žalobce doložil žalobce potvrzení o půjčce 15.000 Kč V. P.. Žalobce nezavinil, že příspěvek na péči ve výši 16.000 Kč byl vyplacen pozdě a navíc se tyto částky netýkají osoby žalobce.

V napadeném rozhodnutí žalovaný zdůvodnil odnětí příspěvku na živobytí zejména tím, že podle § 7 odst. 2 písm. h) a odst. 5 zákona o životním a existenčním minimu se příspěvek na péči nezapočítává v měsících, v nichž je vyplácen, do příjmu pro účely posuzování hmotné nouze. Podle žalovaného takto lze nahlížet na finanční prostředky plynoucí do okruhu společně posuzovaných osob (příspěvek na péči a příjem plynoucí z důvodu péče o osobu) pouze v době faktického poskytování pomoci. O to se v případě žalobce nejednalo, protože vyplacené prostředky byly odvozeny od nároku matky žalobce na příspěvek na péči, jednalo se však o finanční prostředky obdržené v rámci přechodu nároku na příspěvek na péči. Z pohledu zákona o životním a existenčním minimu a zákona o pomoci v hmotné nouzi se nejedná o příspěvek ve smyslu § 7 odst. 5 ani o příjem plynoucí z důvodu péče o osobu podle § 7 odst. 2 písm. h) zákona o existenčním a životním minimu. Nemůže obstát ani námitka, že se jedná o příspěvek za měsíce duben a květen, kdy žalobce péči matce poskytoval, ani skutečnost, že přijatou částkou byl uhrazen dluh z půjčky. Dávky pomoci v hmotné nouzi nejsou určeny k úhradě dluhů, ale k využití zabezpečení výživy, ostatních základních životních potřeb a odůvodněných nákladů na bydlení. Žalovaný posoudil obdržení částky 16.000 Kč žalobcem nikoli jako jeho příjem, ale jako změnu v jeho majetkových poměrech, které žalobce mohl využít k zabezpečení svých základních osobních potřeb, což shledal žalovaný za spravedlivé. Žalovaný se ztotožnil se správním orgánem I. stupně, že žalobce se již nenachází v hmotné nouzi.

Ministerstvo práce a sociálních věcí shledalo v přezkumném řízení podle správního řádu postup žalovaného jako zákonný.

Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podle § 6 odst. 2 zákona č. 110/2006 Sb., o existenčním a životním minimu, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, nestanoví-li zvláštní právní předpisy jinak, zjišťují se příjmy posuzovaných osob vyplacené v kalendářním měsíci,

který předchází kalendářnímu měsíci, v němž se posuzuje, zda příjmy osob dosahují částek životního minima nebo existenčního minima.

Podle § 7 odst. 2 písm. h) bod 8. zákona č. 110/2006 Sb. za započitatelné příjmy se pro účely tohoto zákona dále považují příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob a jsou od této daně osvobozeny, nejde-li o příjmy uvedené v písmenech a) až g) nebo v odstavci 5, s výjimkou příjmu plynoucího z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách, je-li tato péče vykonávána fyzickou osobou patřící do okruhu společně posuzovaných osob podle § 4.

Podle § 7 odst. 5 věta první zákona o existenčním a životním minimu se za příjem nepovažuje příspěvek na péči, část sociálního příplatku a příspěvku na úhradu potřeb dítěte náležející ze zdravotních důvodů, dávky sociální péče poskytované vzhledem ke zdravotnímu stavu a zvláštní příspěvek k důchodu podle zvláštních právních předpisů.

Podle § 15 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, pro účely tohoto zákona se celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké.

Podle § 15 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi pro účely tohoto zákona se celkovými majetkovými poměry rozumí hodnota movitého a nemovitého majetku vycházející z jeho zjištěné ceny, kterého lze využít ihned, popřípadě po určité době, pro zvýšení příjmu, a to jak krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze, tak dlouhodobě, pokud nelze využít jiné možnosti. Z movitého a nemovitého majetku, uvedeného ve větě první, je vyloučen majetek, jehož prodej nebo jeho jiné využití nelze po osobě vyžadovat. Pokud jde podle poměrů osoby o běžný nemovitý nebo movitý majetek, jehož hodnota je zjevně nízká nebo naopak tak vysoká, že nelze mít pochyby o tom, že majetkové poměry nebrání přiznání dávky nebo naopak jsou na překážku přiznání dávky, nemusí být jeho cena podle zvláštního právního předpisu zjišťována.

Spornou otázkou v souzené věci je otázka právní, a to zda správně vyložily správní orgány, že příjem žalobce z titulu doplatku příspěvku na péči o zesnulou matku žalobce je započitatelný do celkových majetkových poměrů.

Soud v této otázce souhlasí s námitkou, resp. námitkami žalobce. Správní orgány se opřely pouze o jazykový výklad („příjmy posuzovaných osob **vyplacené**“) a výklad opřený pouze o tuto metodu je nepřijatelný, obzvláště je-li v rozporu s výkladem teleologickým. Smyslem a účelem vypláceného příspěvku na péči osoby závislé na péči jiné fyzické osoby je především ocenit takovým způsobem pečující osobu, aby náklady na péči o osobu, která o sebe nemůže pečovat, nenesl stát a současně nahradit těmto osobám (částečně) příjem, který by jim jinak plynul z jejich výdělečné činnosti.

Důležité v souzené věci je to, že příspěvek vyplacený žalobci za měsíce za duben a květen 2010 účelově souvisí právě s tímto obdobím. To, že byl příspěvek vyplacen později, nemá na věc žádný vliv, rozhodně tuto skutečnost v dané věci nelze přičítat k tíži žalobce. Výklad teleologický tedy má v souzené věci přednost před doslovným jazykovým výkladem. Výklad tak, jak jej zaujal žalovaný, by mohl vést k absurdním závěrům. Kdyby jej například žalobce vrátil správnímu orgánu a ten mu jej znovu zaslal, podle výkladu zaujatého žalovaným, by mu jej mohl započítávat dvakrát atp.

Nadto se soud neztotožňuje s výkladem žalovaného, že příspěvek na péči se nezapočítává do příjmů, resp. celkových majetkových poměrů rozhodných pro posouzení stavu hmotné pouze jen v době **faktického** poskytování péče. Zde žalovaný zjevně přehlédl, že příspěvek byl doplacen za minulé období. I tento výklad shledává soud jako absurdní. S takovým výkladem by mohl stát platit příspěvky na péči jakkoli opožděně a ve chvíli, kdy by neměla dotyčná osoba na příspěvek nárok (z důvodu úmrtí anebo proto, že již přestane být osobou závislou na péči jiné osoby pro zlepšení zdravotního stavu apod.), by stát dlužné částky odmítl uhradit. Takový výklad vůbec nemá oporu v zákoně a v tomto směru je třeba konstatovat, že zde došlo k překročení mezi správního uvážení tak, že to mělo vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Pokud platí zákonný zákaz započítávání příspěvku na péči do příjmů, totéž platí o započítávání do celkových sociálních a majetkových poměrů. Na tomto místě je třeba rovněž připomenout, že podle článku 2 odst. Ústavy (zákon č. 1/1993 Sb.) „*státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon*“ a podle článku 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (ústavní zákon č. 2/1993 Sb.) „*státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.*“

V souzené věci šlo tedy o nesprávné použití správního uvážení, resp. nesprávné použití veřejné moci či použití moci jiným způsobem nebo k jiným účelům než předpokládá smysl aplikované normy (tzn. zneužití správního uvážení – srov. Skulová Soňa in Správní uvážení – základní charakteristika a souvislosti pojmu. Masarykova univerzita, Brno, 2004, str. 212).

Obdobnou argumentaci zaujal Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 13. 8. 2008, č.j. 6 Ads 114/2007-49, (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), na který pro stručnost krajský soud plně odkazuje, a dále ve svém rozsudku ze dne 21. 4. 2010, č.j. 6 Ads 166/2009-60), podle kterého „*nelze přitom činit rozdíly mezi tím, kterému se takové pomoci dostává od rodinných příslušníků, a tím, který si ji obstará u specializované instituce poskytující sociální služby. Tuto skutečnost ostatně zdůraznila i žalobkyně ve svém vyjádření ke kasační stížnosti a Nejvyšší správní soud se s ní plně ztotožňuje. ... Účelem příspěvku na péči není zvyšovat příjem rodiny, ale zajistit pomoc, kterou osoba závislá potřebuje, přičemž je zřejmé, že tato dávka bude použita na náklady na uspokojování potřeb osoby závislé na pomoci druhých, nikoli na uspokojování potřeb osoby pečující. S přihlédnutím k tomu, že pečující osoba patří do okruhu společně posuzovaných osob a nevykonává péči jako své zaměstnání, potvrzuje Nejvyšší správní soud závěry napadeného rozhodnutí krajského soudu i k této námitce.*“ Právě v tomto rozsudku potvrdil Nejvyšší správní soud posouzení obdobné věci Krajským soudem v Ostravě v obdobné sporné otázce

jako v souzené věci, kdy v dotčeném období neexistovala výslovná právní úprava, podle které by se do rozhodných příjmů pro posouzení hmotné nouze příspěvek na péči nepočítal. Krajský soud zde došel k závěru, že *„je nutno rozlišovat, zda se jedná o osobu oprávněnou, nebo pouze o příjemce příspěvku. Nárok na příspěvek na péči vzniká zásadně osobě, která je závislá na pomoci. Příjemce příspěvku však nemusí být totožný s osobou oprávněnou. Namísto oprávněné osoby je příjemcem zákonný zástupce nebo i jiná fyzická osoba, které byla nezletilá oprávněná osoba svěřena do péče. Dávka v podobě příspěvku na péči tak nemůže být automaticky posuzována jako příjem osoby, které je vyplácen.“* Podle druhého citovaného rozsudku *„účelem příspěvku na péči není zvyšovat příjem rodiny, ale zajistit pomoc, kterou osoba závislá potřebuje, přičemž je zřejmé, že tato dávka bude použita na náklady na uspokojování potřeb osoby závislé na pomoci druhých, nikoli na uspokojování potřeb osoby pečující.“*

Lze shrnout, že pojem „hmotná nouze“ je neurčitým právním pojmem. Aby jej správní orgán vyložil, musel za pomoci volné úvahy podřadit pod tento pojem konkrétní skutkový stav. Provedeným výkladem se žalovaný dostal mimo prostor úvah, svěřených mu zákonem.

Z výše uvedených důvodů krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. Právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo rozsudku vyslovujícím nicotnost, je v dalším řízení správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).

K žádosti žalobce o osvobození poplatků soud dodává, že podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném ke dni podání žaloby, se od poplatku osvobozují řízení ve věcech důchodového pojištění (zabezpečení), příplatku k důchodu, zvláštního příspěvku k důchodu, nemocenského pojištění, státní sociální podpory, pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, sociální péče, pomoci v hmotné nouzi a státních dávek.

Náklady řízení účastníkům přiznány nebyly, neboť žalovaný v tomto řízení nebyl úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalobci nebyla náhrada nákladů přiznána, neboť si žalobce žádné náklady neúčtoval a soud ze spisu žádné nezjistil (§ 60 odst. 1 s.ř.s.).

Ustanovenému zástupci žalobce byla přiznána podle § 35 odst. 8 s.ř.s. odměna za zastupování, spočívající v odměně za dva úkony právní služby podle § 9 odst. 2 ve spojení s § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v částce 2 x 500 Kč a režijní paušál podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši 2 x 300 Kč, tj. celkem 1.600 Kč. Dále k odměně náleží daň z přidané hodnoty ve výši 320 Kč. Odměna zástupce celkem činí 1.920 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku je **m o ž n o** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů po doručení tohoto rozhodnutí prostřednictvím Krajského

soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci, k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

V Olomouci dne 16. 9. 2011

JUDr. Martina Radkova
samosoudkyně